

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii – MNP

Aprob,

Avocatul Poporului

Renate Weber

Raport

privind vizita desfășurată la Penitenciarul Timișoara

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

Craiova – 2021

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În conformitate cu art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborat cu art. 19 lit. a) din Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, și cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019, la data de 23 septembrie 2021 a fost efectuată o vizită la Penitenciarul Timișoara.

Obiectivul vizitei l-a constituit consolidarea protecției persoanelor private de libertate împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea măsurilor întreprinse pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei COVID-19, precum și alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanții instituției Avocatul Poporului, jurist, psiholog, consilieri în cadrul Centrului Zonal Craiova al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, medic colaborator, și reprezentant al organizației neguvernamentale Organizația Apărării Drepturilor Omului - Filiala Craiova.

Având în vedere condițiile speciale impuse de starea de alertă decretată în România începând cu data de 15.05.2020 și în scopul desfășurării vizitei în condiții de siguranță sanitară, membrii echipei de vizită au purtat echipament individual de protecție, iar interviurile s-au desfășurat în condiții de siguranță, cu respectarea măsurilor de protecție impuse de situația epidemiologică actuală.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată, din interviurile cu persoanele private de libertate și cu personalul penitenciarului

a) referitor la măsurile dispuse la nivelul Penitenciarul Timișoara, pe perioada pandemiei COVID-19

Din documentele prezentate de conducerea Penitenciarului Timișoara, din interviurile cu persoanele private de libertate și cu personalul penitenciarului, s-a constatat că de la apariția primelor cazuri de infectare cu coronavirus din România au fost luate măsurile pentru prevenirea infectării persoanelor private de libertate, a personalului angajat și pentru respectarea drepturilor acestora, constând în:

- distribuirea echipamentelor de protecție individuală persoanelor private de libertate și personalului, dotarea cu dispensere și dezinfectanți cu acțiune virucidă a tuturor spațiilor destinate accesului în penitenciar;
- dezinfecția zilnică a spațiilor de cazare și a spațiilor comune, a veselei folosite la servirea hranei, a cazarmamentului persoanelor private de libertate și a spațiilor de plimbare, după fiecare serie;
- întocmirea și verificarea programului de plimbare aferent fiecarui pavilion de deținere și regim de executare, conform prevederilor legale, cu respectarea separației pe camere, astfel încât să poată fi respectate măsurile de distanțare;
- întocmirea graficului privind intrarea personalului de serviciu pe compartimente și purtarea echipamentului individual de protecție;
- instruirea personalului și a persoanelor private de libertate cu privire la obligațiile ce decurg din ordinele emise, cu privire la măsurile necesare pentru prevenirea răspândirii virusului COVID-19;
- consemnarea în registre a tuturor persoanelor care au acces în secția de deținere, astfel încât să poată fi asigurată la nevoie reconstituirea facilă a traseului epidemiologic;
- efectuarea triajului epidemiologic, cu monitorizarea temperaturii corporale și chestionarea anamnestică (aproximativ 500 triaje pe zi), la deținuți, la personal și vizitatori;
- dezinfecția spațiilor destinate desfășurării vizitelor și comunicărilor on-line, după fiecare serie de vizitatori, și consemnarea în registrul întocmit;
- informarea deținuților și a vizitatorilor cu privire la măsurile ce trebuie respectate pe perioada acordării dreptului la vizită și la pachet/comunicări on-line;
- colectarea echipamentelor de protecție folosite de către personal și deținuți în recipiente special destinate și ridicarea acestora separat;
- menținerea ventilației naturale prin aerisire și respectarea distanțării sociale în spațiile în care se desfășurau activitățile de grup. După fiecare activitate se realiza dezinfecția spațiilor, se respectă pauza de cel puțin 15 minute între activități și se consemnă în registrul întocmit în cadrul secției.

De la începutul pandemiei și până la data vizitei (23.09.2021), la Penitenciarul Timișoara au existat mai multe cazuri de infectare cu virusul Sars-Cov 2.

În perioada octombrie-noiembrie 2020, unitatea penitenciară a înregistrat un focar de COVID-19 în rândul deținuților, efectuându-se peste 700 testări PCR, monitorizări zilnice, gestionări contacți, transferuri speciale etc., sub coordonarea Direcția de Sănătate Publică (D.S.P.) Timiș.

După închiderea focarului, Penitenciarul Timișoara a fost desemnat de către Administrația Națională a Penitenciarelor ca penitenciar destinat monitorizării post-COVID a deținuților externați din spital, necesitând o readaptare a activităților.

Au fost efectuate 718 testări RT-PCR (567 la deținuți, 151 la cadre) pe durata focarului înregistrat în luna octombrie 2020, fiind testate pozitiv 165 de cazuri (154 deținuți, 11 cadre).

În luna decembrie 2020 a fost înregistrat un alt focar în rândul cadrelor unității, măsurile antiepidemice fiind intensificate. Din motive epidemiologice (izolări pentru bolnavii COVID-19, carantinări la domiciliu pentru contacți sau suspecți) au fost necesare activități suplimentare pentru personalul medical. În anul 2020 au fost infectați cu virusul COVID-19, doi asistenți medicali și doi medici ai unității, care au fost izolați la domiciliu.

Medicul șef al penitenciarului a precizat că pe perioada pandemiei, personalul medical al unității a depus eforturi suplimentare pentru asigurarea asistenței medicale, în condițiile unui program de muncă secvențial (cu numai jumătate din personal disponibil). Prin demersurile efectuate la sfârșitul stării de urgență, personalul medical a fost suplimentat prin angajarea pe durată determinată, fără concurs, a 2 medici și 3 asistenți.

Au fost implementate măsuri în conformitate cu deciziile A.N.P. (nr. 719, nr. 737/2020) privind Metodologia de testare rapidă a deținuților și măsuri pentru implementarea strategiei naționale de vaccinare (Hotărârea de Guvern nr. 1031 și nr. 1091/2020), privind activitățile de evaluare, programare și organizare a vaccinării, atât pentru deținuți, cât și pentru cadrele unității.

Unitatea a deținut un stoc suficient de echipamente individuale de protecție specifice infecției cu SARS-CoV-2 (măști, combinezoane, viziere, botoși, capeline etc.) prin achiziții directe.

În anul 2021 a fost demarată o acțiune amplă de vaccinare a personalului și a deținuților, la data vizitei fiind vaccinați 92% din efectivul de deținuți și 60% dintre angajați.

În luna septembrie 2021 a fost înregistrat un nou focar de infecție cu virusul SARS-CoV-2 la persoanele private de libertate, focarul fiind monitorizat de către D.S.P. Timiș. Au fost înregistrate 39

de cazuri de infectare, dar nu toate cazurile de infectări au avut legătură cu focalul existent (fără legătură epidemiologică – de exemplu, nou-sosiți).

Echipa de vizită a constatat că pe perioada pandemiei, la Penitenciarul Timișoara au fost întreprinse măsuri corespunzătoare pentru prevenirea răspândirii infecției SARS-CoV-2 și pentru combaterea efectelor pandemiei COVID-19.

A existat o bună colaborare între conducerea Penitenciarului Timișoara și conducerea Direcției de Sănătate Publică a județului Timiș. Materialele de igienă personală și colectivă au fost acordate la timp, atât persoanelor private de libertate, cât și personalului penitenciarului. Nu au fost impuse restricții severe asupra mișcării persoanelor private de libertate și a existat transparență în comunicarea cu privire la măsurile întreprinse pentru combaterea pandemiei.

Deținuții și personalul au fost informați corespunzător privind toate măsurile întreprinse, durata lor și motivele acestora.

b) capacitatea de cazare și personalul penitenciarului

La data efectuării vizitei se aflau în custodia Penitenciarului Timișoara 872 persoane private de libertate (348 - regim semideschis, 434 – regim deschis, 4 – arest preventiv, 1 - regim provizoriu închis, 1- regim de maximă siguranță și 3 – nu se stabilise regimul de executare), la o capacitate legală de 649 de locuri, **gradul de ocupare fiind de 134%**.

Echipa de vizită a constatat supraaglomerare în cadrul penitenciarului, nefiind respectate prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 - aprobată Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.

Cel mai Tânăr deținut avea vîrstă de 18 ani, iar cel mai în vîrstă 80 de ani.

Repartizarea deținuților în camere se realiza conform regimului de executare, vîrstei și gradului de risc pentru siguranța locului de deținere.

Activitatea penitenciarului era asigurată de 227 de polițiști de penitenciare (203 agenți și 24 ofițeri), angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, **iar în organigramă erau prevăzute 300 de posturi în sectorul operativ, ceea ce corespunde unui procent de încadrare de 75,7%, existând 73 de posturi vacante (61 agenți și 31 ofițeri)**. Au fost prezentate documente privind

concursurile aflate în derulare la data vizitei pentru ocuparea funcțiilor vacante din cadrul sectorului operativ, medical, educativ și logistic.

c) condițiile de cazare și alimentația persoanelor private de libertate

Conducerea penitenciarului a menționat că în perioada 2019-2021 au fost efectuate lucrări de reparații curente în camerele de detenție din Pavilionul central și Pavilionul club secția VI, în băile din camerele de detenție și băile comune, pe holurile secțiilor de deținere, în infirmerii, la cabinetul medical, la curțile de plimbare etc.

Echipa de vizită a stabilit aleatoriu să viziteze Secția E8 - regim deschis, în care se executa lucrări de reabilitare (reparații la instalațiile electrice, sanitare, de ventilație, canalizare, reparații tencuieli, zugrăveli în camere, placare gresie faianță, montat obiecte sanitare antivandal în grupurile sanitare).

Fiecare cameră avea în componență un hol de acces și un grup sanitar. Pe holul de acces în cameră se aflau două dulapuri pentru depozitarea obiectelor personale, un pantofar, un telefon și mapa documentară a camerei.

Ținând cont de situația pandemică existentă, echipa a vizitat o cameră de detenție (E 8.24 – regim deschis) din cadrul Secției E8. În camera vizitată lucrările de reparații erau finalizate, camera era curată, dotată cu mobilier (paturi noi, suprapuse pe două rânduri; masă; televizor; scaune; dulapuri), astfel încât asigura deținuților condiții bune pentru dormit, păstrarea bunurilor, a obiectelor personale și servirea hranei. Era bine luminată natural, având câte o fereastră din tâmplărie PVC cu geam termopan care permitea o ventilare/aerisire bună. Era asigurat iluminatul artificial și iluminatul de veghe în toate camerele de detenție din cadrul secției.

Conducerea penitenciarului a precizat că în perioada 2017 - 2020 au fost achiziționate 1106 saltele ignifuge, împreună cu cazarmamentul necesar.

Grupul sanitar din camera vizitată (E8.24) era dotat corespunzător (wc antivandal, duș cu cădiță, chiuvetă, oglindă antivandal, pereții și pavimentul erau placate cu gresie și faianță). În grupul sanitar era asigurat accesul permanent la apă rece, iar apa caldă era asigurată conform programului stabilit de conducerea penitenciarului. Grupul sanitar vizitat permitea celor 6 persoane private de libertate custodiate să-și satisfacă nevoile fizioleice ori de câte ori era necesar, în condiții de igienă și intimitate.

Pe holul Secției exista un infochiosc unde persoanele private de libertate aveau posibilitatea să consulte documentele și informațiile de interes, care puteau fi accesate cu cardurile de identificare pe suport electronic. Echipa de vizită a constatat că la infochioscul Secției E8, pe lângă alte documente, exista în format electronic raportul de vizită întocmit în anul 2016 de reprezentanții instituției Avocatul Poporului și procedura privind dreptul la petiționare.

A fost vizitat Pavilionul sectorului vizite, o construcție modernă dată în folosință în anul 2018, care avea în componență spații destinate acordării drepturilor la pachete, vizite, corespondențe, comunicări online și cumpărături (o sală pentru acordarea vizitelor fără dispozitiv de separare; 6 cabine pentru vizite cu dispozitiv de separare, din care una era pentru persoanele cu dizabilități; o cabină pentru acordarea dreptului la comunicări on-line; 3 cabine pentru avocați; o cameră pentru acordarea dreptului la vizită intimă; două săli de așteptare pentru vizitatori și un grup sanitar; două săli de așteptare pentru deținuți, fiecare sală având grup sanitar propriu; o cameră pentru efectuarea perchezitionei corporale amănunțite; o sală pentru acordarea vizitelor fără dispozitiv de separare „Tata și copilul”). Toate spațiile din cadrul Sectorului vizite erau dotate cu mobilier și aparatură noi.

Persoanele private de libertate aveau acces în curțile de plimbare, dotate corespunzător, conform programului aprobat de administrația penitenciarului. **La curtea de plimbare F3** era amenajat un loc cu câteva scaune și o masă, **fiind necesară montarea unei copertine, care să ofere protecție persoanelor private de libertate pe timp nefavorabil (precipitații, radiații solare).**

Pe holul secției existau montate camere video, în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) din Ordinul nr. 4800/C/2018 din 27 noiembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Hrana zilnică a persoanelor private de libertate era preparată la blocul alimentar al Penitenciarului Timișoara.

Blocul alimentar era bine întreținut și curat, **excepție făcând pavimentul din gresie de la sala de preparare a alimentelor, care pe unele porțiuni era deteriorat.**

Hrana se prepara diferențiat, în funcție de normele de hrană prevăzute de O.M.J. 1365/C/2020 privind aprobarea Normelor de acordare a drepturilor de hrană pentru persoanele private de libertate din sistemul administrației penitenciare, care se acordă unitar tuturor persoanelor private de libertate încadrate la această normă. Meniurile decadale erau întocmite și avizate de către medicul unității, care verifica și listele cu deținuții bolnavi care beneficiau de norme de hrană și regimuri alimentare cu indicație medicală (Regim alimentar de protecție gastrică și cardiovasculară Norma 18 – 246;

Regim alimentar diabet cu insulină – 11; Regim alimentar diabet fără insulină – 27; Regim alimentar persoane bolnave – musulmani Norma 18S – 7; Regim alimentar pentru distrofici Norma 18E – 2).

Hrana persoanelor private de libertate era preparată zilnic și distribuită ulterior în maximum două ore. Mâncarea era preluată de supraveghetorul de pe secția de deținere, care asista la distribuirea ei pe camere, verificând ca aceasta să fie repartizată în mod egal întregului efectiv.

Existau prelevate probe alimentare, păstrate într-un frigider destinat acestui scop, timp de 48 de ore, **dar unele recipiente în care erau colectate probele alimentare nu erau etichetate corespunzător**, potrivit prevederilor art. 37 lit. e) din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor.

În apropierea camerelor de cazare era amenajat un spațiu (chicineta), dotat cu frigidere pentru păstrarea alimentelor primite sau achiziționate, cuptor cu microunde, filtru de cafea, mașină de spălat rufe etc., unde persoanele private de libertate aveau acces.

Pe holul secției exista un avizier, la care erau afișate programele zilnice în locuri vizibile, **dar nu erau suficiente materiale informative (broșuri, flyere sau orice alte mijloace) pentru prevenirea răspândirii SARS-CoV-2.**

Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Timișoara continuarea Campaniei de informare și conștientizare privind prevenirea răspândirii SARS-CoV-2 prin ședințe de consiliere individuală sau de grup, precum și prin intermediul materialelor tipărite (broșuri, flyere etc.).

d) verificarea modului de aplicare a sancțiunilor disciplinare persoanelor private de libertate

În cursul anului 2021 au fost întocmite **429 de rapoarte de incident pentru deținuții custodiați în cadrul Penitenciarului Timișoara**, 384 de rapoarte de incident au fost analizate în comisia de disciplină, iar **75 de rapoarte de incident au fost clasate de comisia de disciplină**. Au fost aplicate 309 sancțiuni, constând în: 22 avertismente, 60 de sancțiuni cu suspendarea dreptului de a participa la activități culturale, artistice și sportive, pe o perioadă de cel mult o lună, 125 cu suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, cu excepția celor necesare pentru igienă individuală, pe o perioadă de cel mult două luni, 82 cu suspendarea dreptului de a primi vizite, pe o

perioadă de cel mult 3 luni, 17 cu suspendarea dreptului de a presta o muncă, pe o perioadă de cel mult o lună, 3 cu izolarea pentru maximum 10 zile.

Au fost formulate 130 de plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate împotriva sancțiunilor aplicate de comisia de disciplină. Au fost înregistrate 23 de încheieri ale judecătorului de supraveghere a privării de libertate, de admitere sau admitere în parte a plângерilor formulate împotriva hotărârilor comisiei de disciplină (judecătorul a stabilit o altă sancțiune sau a schimbat încadrarea în situația rapoartelor de incident prin care s-au constatat mai multe abateri disciplinare). Împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate au fost introduse 96 de contestații la judecătorie, fiind admise 9.

Referitor la cele 3 sancțiuni disciplinare cu izolarea, au fost prezentate documente din care a rezultat că acestea nu au fost puse în aplicare, deoarece unul dintre deținuți care a fost sancționat disciplinar cu izolarea pentru 3 zile, sancțiune rămasă definitivă prin încheierea penală nr. 1422/06.05.2021, a fost transferat la Penitenciarul Aiud în data de 27.05.2021.

Pentru ceilalți doi deținuți, sancționați cu izolarea pentru 5 zile fiecare, sancțiunile erau în curs de soluționare, întrucât deținuții au formulat plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate, împotriva hotărârii comisiei de disciplină.

Având în vedere **rapoartele de incident întocmite (429) în cursul anului 2021 și rapoartele de incident clasate (75) de comisia de disciplină**, s-a constatat că un procent de 17,5% din rapoartele de incident întocmite au fost clasate de comisia de disciplină din cadrul penitenciarului.

Potrivit Regulii 38 din Ansamblul minim de reguli ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților „Regulile Nelson Mandela”, „*administrația penitenciarelor este încurajată să utilizeze, în măsura posibilă, prevenirea conflictelor, medierea sau orice alte mecanisme alternative de soluționare a litigiilor pentru a preveni încălcările disciplinare sau pentru a soluționa conflictele*”.

Echipa de vizită recomandă conducerii penitenciarului instruirea personalului privind modalitatea de întocmire a rapoartelor de incident, în scopul reducerii procentului rapoartelor clasate de comisia de disciplină în privința abaterilor disciplinare ușoare.

e) măsurile pentru asigurarea dreptului de petiționare, a dreptului la corespondență și a dreptului la comunicări on-line

În perioada instituirii stării de urgență și ulterior a stării de alertă, la nivelul Penitenciarului Timișoara, în cursul anului 2021 au fost acordate 6863 de convorbiri online. Nu au fost înregistrate

sesizări privind nerespectarea dreptului la comunicări on-line. Persoanele private de libertate interviewate au precizat că pe perioada pandemiei le-a fost suplimentat numărul comunicărilor on-line și le-a fost respectată confidențialitatea în timpul con vorbirilor.

În anul 2021, cheltuielile ocasionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență au fost suportate de către persoanele custodiate. Din documentele prezentate și din interviewările cu mai multe persoane private de libertate s-a constatat că la Penitenciarul Timișoara nu au existat solicitări de mijloace bănești necesare pentru cheltuieli în vederea exercitării dreptului de petiționare. De asemenea, au menționat că nu au fost probleme în adresarea de cereri, reclamații și sesizări, au fost informate cu privire la condițiile de exercitare a dreptului de petiționare și există întocmită Procedura de distribuire a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, aprobată prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Era instalată cutia poștală, la care aveau acces atât persoanele private de libertate, cât și personalul furnizorului de servicii poștale, căruia i se asigura accesul în interior însotit de o persoană din cadrul penitenciarului. Pe holul secției era amplasat și infochioscul, la care persoanele private de libertate puteau consulta documentele și informațiile de interes.

Referitor la plângerile formulate de persoanele private de libertate către diverse autorități sau instituții, s-a constatat că în perioada ianuarie - septembrie 2021 au fost înregistrate și soluționate 88 de sesizări. Acestea au fost direcționate către Serviciul regim penitenciar, majoritatea având ca obiect transferul la o altă unitate penitenciară.

Directorul unității penitenciare a acordat 609 audiențe în cursul anului 2021 persoanelor private de libertate. Au mai fost acordate 56 de audiențe la judecătorul de supraveghere a privării de libertate și 3228 la șefii de secții. De asemenea, în anul 2021 au fost acordate unele drepturi (recompense – 1514, vizite cu dispozitiv de separare – 6370, vizite fără dispozitiv de separare – 563, vizite intime – 177).

f) acordarea asistenței medicale, tratament și îngrijiri

În cadrul Penitenciarului Timișoara există amenajat un cabinet medical care deține autorizație sanitată de funcționare.

Cabinetul medical avea în structura funcțională următoarele compartimente: cabinet consultații, sală de tratamente, sala de așteptare, 3 saloane izolator, cabinet triaj epidemiologic, spații depozitare, dotate conform Ordinului 153/2003 emis de Ministerul Sănătății și Familiei pentru aprobarea normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale - Anexa 2, dotarea minimă obligatorie pentru cabinețe medicale de specialitate.

Aparatul de urgență era dotat în conformitate cu prevederile Ordinului 153/2003- Anexa 2.

La cabinet existau 23 de posturi prevăzute în statul de organizare, 17 posturi (15 agenți-asistenți medicali și 2 ofițeri-medici) încadrate și **6 posturi vacante (1 agent-asistent medical și 5 ofițeri-medici).**

Cadrele medicale dețineau autorizație de liberă practică și au participat la cursuri de formare profesională specifică, de perfecționare sau specializare.

Medicamentele erau depozitate corespunzător, în dulapuri închise, insulina era păstrată în frigider. Tratamentul era administrat persoanelor private de libertate sub supravegherea cadrelor medicale.

Din documentele prezentate a rezultat că în anul 2021, până la data vizitei au fost acordate 10321 de consultații, pentru boli acute, subacute și cronice; 554 de consultații medicină dentară. Au fost efectuate 910 tratamente injectabile și intervenții de mică chirurgie; 1191 examene de specialitate; 662 investigații paraclinice; 19 internări în infirmerie; 105 internări în penitenciare spital; 20 internări în alte spitale; 21 expertize medico-legale; 7 expertize medico-legale finalizate cu întreruperea executării pedepsei pe motiv de boală.

Au fost consemnate în documentele medicale verificate 12 cazuri de persoane private de libertate care au beneficiat de însوțitor în perioada de referință.

Din documentele verificate și din discuțiile purtate cu personalul medical, **medicul din echipa de vizită a constatat necesitatea dotării cabinetului medical cu o aplicație informatică (software) specializată în gestionarea informațiilor referitoare la pacienți, aceasta fiind de un real folos pentru prescrierea electronică a medicamentelor, în scopul respectării unor protocoale terapeutice care se modifică relativ frecvent, fiind extrem de detaliate și voluminoase, și asupra cărora medicii din sistemul penitenciar nu sunt informați în timp util, riscându-se din acest motiv imputări ale costurilor unor tratamente prescrise incorrect.**

Au fost verificate prin sondaj mai multe fișe de monitorizare ale persoanelor private de libertate și s-a constatat că **la câteva fișe nu există atașat formularul de consimțământ informat, potrivit**

prevederilor din art. 8, Capitolul II: Dreptul pacientului la informația medicală din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003, modificată și actualizată și art. 660, Capitolul III Acordul pacientului informat din Legea 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată.

În Penitenciarul Timișoara, persoanele private de libertate înregistrate la cabinetul medical prezintau următoarele afecțiuni: 15 - afecțiuni respiratorii, 23 - afecțiuni digestive, 5 - afecțiuni renale, 46 - afecțiuni cardiovasculare, 15 - afecțiuni oftalmologice, 38 - diabet zaharat, din care 10 persoane insulinonecesitante, 93 - afecțiuni psihice, 1 - neoplazii, 1 sifilis, 1 tuberculoză.

Având în vedere contextul epidemiplogic actual, capacitatea de custodiere mare a penitenciarului și faptul că la cabinet se acordă asistență medicală de urgență pentru deținuți în condiții de permanență, **echipa de vizită consideră necesară asigurarea alimentării cabinetului cu oxigen medicinal pentru urgențele medicale în care funcția ventilatorie (respiratorie, de oxigenare a sângeului) a deținuților este afectată. În acest sens, folosirea oxigenului de uz medical reprezintă o necesitate (suportul ventilator de calitate este esențial în asigurarea primului ajutor calificat), fapt pentru care echipa de vizită recomandă conducerii penitenciarului efectuarea demersurilor necesare pentru achiziționarea unei instalații de oxigen medicinal (stație de alimentare fixă), care să respecte standardele de siguranță în cazul unor astfel de instalații.**

Toate persoanele private de libertate primeau tratament medicamentos recomandat de medicii angajați ai penitenciarului și de medicii de alte specialități, în baza scrisorilor medicale.

La cabinetul stomatologic au fost efectuate 905 servicii medicale la 890 persoane private de libertate (consultații, detartraje, tratamente antiinflamatorii, șlefuirii și imobilizări, extracții, incizii abcese, tratamente postoperatorii etc.). Procedurile erau consemnate în registrul semnat și parafat de medicul dentist.

În perioada 01.01.2021 – 23.09.2021, la nivelul Penitenciarului Timișoara au fost înregistrate 35 de refuzuri de hrană, gestionate cu respectarea prevederilor cuprinse în Secțiunea a 7-a - Asistență medicală a persoanelor aflate în refuz de hrană din Ordinul nr. 429/2012 privind asigurarea asistenței medicale a persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Au fost constatate două decese ale persoanelor private de libertate. În ambele cazuri, personalul medico-sanitar a raportat conducerii penitenciarului și Direcției medicale din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor împrejurările producerii acestora și au fost efectuate autopsii de către

medicii legiști, potrivit prevederilor legale (art. 79; 80; 81 și 82) din Ordinul nr. 429/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor. Conform datelor consemnate în certificatele constatatoare de deces și în documentele medicale verificate, decesele celor 2 deținuți au survenit în urma complicațiilor evolutive ale afecțiunilor medicale cronice pe care le prezenta.

g) asigurarea dreptului la asistență psihosocială

Departamentul de reintegrare socială era coordonat de un director adjunct reintegrare socială. În cadrul Biroului Educație își desfășurau activitatea un șef serviciu educație, 8 ofițeri educatori, un agent educator, doi agenți monitori sportivi și un agent tehnic. Un ofițer educator era detașat la Serviciu Secretariat, **un post de ofițer, un post de preot și două posturi de agenți erau vacante**, dar începând cu data de 06.09.2021 Mitropolia Banatului a desemnat un preot colaborator pentru a derula activități moral religioase.

Psihologii aveau drept de liberă practică, fiind atestați profesional, în condițiile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România. De asemenea, au participat la mai multe cursuri de formare profesională continuă. „Actualități în evaluarea clinică psihologică a Tulburărilor de personalitate. Redactarea protocolului de evaluare” etc.

În anul 2020, asistenții sociali au participat la workshop-ul „Tehnici de lucru în asistență socială”, oferit online de Centrul de Formare și Evaluare în Asistență Socială, iar în anul 2021 la sesiunea de pregătire continuă „Intervenția în asistență socială în penitenciare” și la Conferința Internațională de asistență socială „Sprijin persoanelor vulnerabile în contextul pandemiei Covid - 19”.

Psihologii desfășurau activități de con vorbiri individuale, evaluare psihologică, consiliere psihologică, programe de asistență psihologică, activități psihologice de grup. Ședințele de consiliere psihologică individuală erau consemnate în Registrul Specialistului și în aplicația informatică PMSWeb.

Referitor la activitatea de evaluare psihologică, ofițerii psihologi realizau evaluările utilizând instrumentele standard de evaluare elaborate și aprobată la nivelul sistemului penitenciar, precum și ghidurile de interviu pentru evaluarea psihologică, ambele promovate prin decizii ale directorului

general. Suplimentar, pentru cazurile în care erau indicatori ai psihopatologiei sau domeniile investigate necesitau clarificări și aprofundări, la nivelul penitenciarului au fost achiziționate probe și instrumente de evaluare psihologică avizate de Comitetul director al Colegiului Psihologilor din Romania, care puteau fi utilizate de către psihologii angajați: Inventarul de personalitate DECAS, Inventarul de personalitate Millon Clinical Multiaxial Inventory-III (MCMII-III) .

În perioada 01.01.2021 - 24.09.2021, în penitenciar s-au desfășurat mai multe activități: activități psihologice organizate în baza proiectului de activitate (10 septembrie - Ziua mondială de prevenire a suicidului; Campanie de conștientizare a persoanelor private de libertate pentru valorificarea propriilor resurse; Dezvoltarea inteligenței emoționale; 101 participanți); activități psihologice desfășurate în comunitate necreditate (Programul O zi cu Tata - 2 participanți); activități psihologice necreditate (Ziua internațională a Familiei-Părintele aflat în detenție este tot părinte!; Ziua Internațională de Luptă împotriva Abuzului și Traficului Illicit de Droguri-26 iunie; 76 participanți); consiliere psihologică bolnavi psihic – 40 participanți; consiliere psihologică consumatori de droguri – 78 participanți; consiliere psihologică diminuare risc de suicid – 17 participanți; consiliere psihologică în criză (inclusiv refuzul de hrana, camera de protecție) – 100 participanți; consiliere psihologică pentru agresivi – 83 participanți; consiliere psihologică pentru agresori sexuali – 15 participanți; consiliere psihologică persoane cu risc de vulnerabilizare (inclusiv consilierea pre și posttestare HIV SIDA) – 14 participanți; Program de autocunoaștere și dezvoltare personală – 15 participanți; Program destinat agresorilor sexuali – 30 participanți; Program destinat persoanelor cu conduită agresivă – 48 participanți; Programul de asistență psihologică specifică destinat dependenței (jocuri, adicții, alcool) – 13 participanți; Proiect de activitate destinat persoanelor private de libertate cu afecțiuni psihice – 5 participanți; Proiect de activitate pentru diminuarea comportamentului agresiv și a violenței – 12 participanți. Astfel, 749 de persoane au beneficiat de asistență psihologică până la momentul efectuării vizitei.

Un număr de 859 de persoane au beneficiat de asistență socială, respectiv: activități de sprijin a unor categorii de persoane dezavantajate sau vulnerabile, derulate în colaborare cu instituții care au în custodie persoane cu dizabilități, bătrâni, copii/tineri aflați în sisteme de protecție – 129 participanți; activități sociale desfășurate în comunitate necreditate – 9 participanți; alte activități sociale desfășurate pe bază de proiect de activitate – 38 participanți; 3 sesiuni de informare privind piața muncii din județul Timiș - 55 participanți; consiliere socială în vederea restabilirii/medierii relațiilor

de familie – 38 participanți; consiliere socială pentru alte nevoi și riscuri sociale (handicap, invaliditate, pensie, acte de stare civilă etc.) – 141 participanți; consiliere socială pentru dezvoltarea abilităților parentale – 3 participanți; consiliere socială pentru dezvoltarea abilităților sociale – 2 participanți; consiliere socială pentru dezvoltarea capacitații decizionale în situații de risc – 8 participanți; consiliere socială pentru identificarea de resurse - 6 participanți; consiliere socială pentru prevenția violenței domestice – 1 participant; Program de pregătire pentru liberare – 416 participanți; Program de prevenție primară a violenței domestice – 3 participanți; Programe de asistență socială derulate de colaboratori externi (Programul O zi cu tata) – 10 participanți.

Din verificarea documentelor a reiesit că au fost evaluate nevoile psihologice și sociale ale persoanelor private de libertate: evaluare psihologică inițială – 301 deținuți; periodică – 1232 deținuți; finală – 569 deținuți; evaluare socială inițială – 301 deținuți; periodică – 1028 deținuți; finală – 569 deținuți.

Au fost realizate demersuri întreprinse de către asistentul social pentru eliberarea documentelor de identitate - 63 cărți de identitate provizorie. A avut loc oficierea de căsătorii în penitenciar pentru 9 deținuți.

În cursul anului 2021 au avut loc mai multe agresiuni/altercații între persoanele private de libertate (78 de agresiuni), autoagresiuni (26), iar din verificarea documentelor a rezultat că de fiecare dată persoanele implicate au beneficiat de consiliere și intervenție adecvată.

Pe parcursul anului 2021, comisia multidisciplinară care analizează situația deținuților cu comportament agresiv/risc de suicid, a dispus monitorizarea unui număr de 23 deținuți. Deținuții care au declarat refuz de hrană au beneficiat de asistență adecvată.

În anul 2021, un singur deținut a fost clasificat în categoria deținuților care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului. Comisia de individualizare și stabilire a regimului de executare a pedepselor nu a clasificat nici un deținut în categoria deținuților vulnerabili, în conformitate cu art. 34 (Criterii privind vulnerabilitatea deținuților) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/10.03.2016. În cursul anului 2021, ofițerii psihologi au întocmit recomandări psihologice în vederea examinării psihiatricice pentru un

număr de 21 deținuți. În spațiul de acordare a vizitei „tata și copilul”, un număr de 14 deținuți au beneficiat de acest tip de vizită.

Pe parcursul anului 2021, un număr de 103 deținuți se aflau în evidențele serviciului asistență socială ca fiind cu consum de droguri în antecedente. Din verificarea documentelor a rezultat că aceștia au beneficiat de asistență psihologică și socială.

La nivelul serviciului există o planificare cu personalul serviciului reintegrare socială (ofițeri psihologi) pentru serviciu la domiciliu pentru intervenție psihologică în criză.

h) concluziile după interviurile cu persoanele private de libertate

Mai multe persoane private de libertate și-au manifestat dorința să fie interviewate de membrii echipei de vizită. Realizarea interviurilor s-a făcut cu respectarea regulilor și regulaamentelor interne din penitenciar.

În cadrul interviurilor cu persoanele private de libertate au fost abordate mai multe subiecte (modul în care le-au fost respectate drepturile pe perioada stării de urgență și a stării de alertă, respectarea normelor de igienă, calitatea hranei, sancțiunile disciplinare aplicate, relația cu personalul penitenciarului, cazuri de reale tratamente/tortură, violență etc.).

Din interviewările efectuate a rezultat că persoanele private de libertate s-au declarat mulțumite de modul în care au fost tratate pe perioada pandemiei, de condițiile de detenție, de modul în care le-au fost respectate drepturile.

Câteva persoane private de libertate au menționat că și-ar dori să existe mai multe posibilități de a participa la activități lucrative. Din discuțiile purtate cu conducerea penitenciarului a rezultat că o parte dintre deținuți erau repartizați la muncă, fiind efectuate demersuri în acest sens, urmând ca în cel mai scurt timp, în funcție de situația pandemică existentă, să fie identificate cât mai multe oportunități pentru repartizarea la muncă.

Echipa de vizită consideră necesar ca administrația locului de deținere să continue demersurile pentru încheierea unor contracte de prestări servicii cu persoane juridice, în scopul participării persoanelor private de libertate la activități lucrative, în conformitate cu prevederile art. 173, alin. (1) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013. De asemenea, trebuie avute în vedere și prevederile art. 173 alin. (5) din același regulament – „munca prestată de deținuți urmărește menținerea și creșterea capacitații acestora de a-și câștiga existența după liberare și realizarea unor venituri, care

se pot folosi la îmbunătățirea condițiilor de detenție, dar și pentru susținerea acțiunilor de reintegrare socială a persoanelor condamnate". Totodată, Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) menționează la Regula 47 (extras din cel de-al 2-lea Raport general, pagina 18) că, „*un program de activități satisfăcător (muncă, educație, sport, etc.) are o importanță crucială pentru bunăstarea deținuților*”.

Având în vedere aspectele constatate, în temeiul art. 43 alin. (1) și art. 47 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarul Timișoara să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. gestionarea supraaglomerării constatate, în conformitate cu prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate;
2. continuarea demersurilor necesare pentru încadrarea personalului pe funcțiile vacante (73 de posturi vacante);
3. continuarea demersurilor pentru încheierea unor contracte de prestări servicii cu persoane juridice, în scopul participării a cât mai multe persoane private de libertate la activități lucrative;
4. continuarea Campaniei de informare și conștientizare privind prevenirea răspândirii SARS-CoV-2 prin ședințe de consiliere individuală sau de grup, precum și prin intermediul materialelor tipărite (broșuri, flyere etc.);
5. instruirea personalului privind modalitatea de întocmire a rapoartelor de incident, în scopul reducerii procentului rapoartelor clasate de comisia de disciplină în privința abaterilor disciplinare ușoare;
6. întocmirea formularelor de consumămant informat și atașarea la toate fișele de monitorizare a persoanelor private de libertate, potrivit prevederilor legale;
7. dotarea cabinetului medical cu o aplicație informatică (software) specializată în gestionarea informațiilor referitoare la pacienți, pentru prescrierea electronică a medicamentelor, în scopul respectării unor protocoale terapeutice;

8. efectuarea demersurilor pentru achiziționarea unei instalații de oxigen medicinal (stații de alimentare fixă), care să respecte standardele de siguranță în cazul unor astfel de instalații;
9. montarea unei copertine la curtea de plimbare F3, care să ofere protecție persoanelor private de libertate pe timp nefavorabil (precipitații, radiații solare);
10. efectuarea lucrărilor de reparații la pavimentul de la sala de preparare a alimentelor din blocul alimentar;
11. etichetarea corespunzătoare a recipientelor în care erau colectate probele alimentare, potrivit prevederilor legale.

Craiova, 26 octombrie 2021

